

महाराष्ट्र शासन
महाराष्ट्र वस्तु व सेवा कर विभाग
राज्यकर सह आयुक्त (प्रशिक्षण)
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे कार्यालय,
९ वा मजला, जुनी इमारत, वस्तु व सेवा कर भवन,
माझगांव, मुंबई - ४०० ०१०.

☎ : ०२२-२३७६ ०७२३-६६६६

E-mail ID: trainingsectionmumbai@gmail.com

क्र. रासआ (प्रशिक्षण)/मुख्या-१०/राज्यकर निरीक्षक भाग-१ व २ विभाप-२०२५/ ब-536 मुंबई दिनांक 31/10/2025

परिपत्रक

विषय:- कर सहायक/ लिपिकांसाठी असलेली राज्यकर निरीक्षक भाग-१, पदोन्नतीने आलेले राज्यकर निरीक्षक यांचेसाठी असलेली राज्यकर निरीक्षक भाग-२ व सरळसेवेने आलेले राज्यकर निरीक्षक यांच्यासाठी राज्यकर निरीक्षक भाग १ व २ विहित केलेल्या एकीकृत विभागीय परीक्षेच्या नियमानुसार आगामी विभागीय परीक्षा वर्ष- डिसेंबर- २०२५ आयोजित करणेबाबत...

- संदर्भ:-** १) शासन अधिसूचना - वित्त विभाग क्र. एसडीई.११६९/४१०३/६९/ए-५, दि. ०५.०४.१९७२
२) शासन निर्णय क्र. विकअ-१३०९/प्र.क्र.३४/विक्रीकर(प्र.२), दि.१८.०३.२०१०
३) सामान्य प्रशासन- शासन निर्णय क्र. विपधो २६२०/ प्र.क्र. १९/का. १७, दि. २२ सप्टेंबर, २०२०.
४) सामान्य प्रशासन- शासन निर्णय क्र. विपधो २६२०/ प्र.क्र. १६/का. १७, दि. ३१ मार्च २०२१.

शासन निर्णय वित्त विभाग क्र. एसडीई ११६९/४१०३/६९/ए/५, दिनांक ०५/०४/१९७२ अन्वये, लिपीक/कर सहायक यांच्यासाठी विहित केलेली राज्यकर निरीक्षक भाग- १, पदोन्नतीने आलेले राज्यकर निरीक्षक भाग- २ व सरळसेवेने आलेले राज्यकर निरीक्षक यांच्यासाठी राज्यकर निरीक्षक भाग १ व २ विभागीय परीक्षा माहे डिसेंबर, २०२५ मध्ये नियोजित आहे. सदर परीक्षा दि. २९.१२.२०२५, दि. ३०.१२.२०२५ व दि. ३१.१२.२०२५ या तीन दिवसात घेण्यात येईल. परीक्षा केंद्र व आसन क्रमांकाबाबतचे परिपत्रक लवकरच जाहिर केले जाईल.

शासन अधिसूचना वित्त विभाग क्र. एसडीई ११६९/४१०३/६९/ए/५, दिनांक ०५/०४/१९७२ अन्वये उपरोक्त विभागीय परीक्षा घेतली जाईल तसेच सामान्य प्रशासन-शासन निर्णय क्र. विपधो २६२०/ प्र.क्र.१६/का.१७, दि. ३१ मार्च २०२१ च्या शासन निर्णयातील सामाईक बाबींच्या तरतुदी सदर परीक्षेस लागू राहतील.

Bavanam
31.10.25

A) सदर परीक्षेस दि. ३१.०३.२०२१ च्या शासन निर्णयातील तरतुदी खालीलप्रमाणे :-

(अ) विभागीय परीक्षासंदर्भातील सामाईक बाबींचे धोरण :-

(I) संबंधित पदावर कायम करण्यासाठी घेण्यात येणारी विभागीय परीक्षा (उदा. सेवाप्रवेशोत्तर परीक्षा)

१. **परीक्षेला बसण्याची पात्रता** - संबंधित पदावर वैध मार्गाने नामनिर्देशनाने नियुक्त झालेली व्यक्ती तसेच संबंधित पदावर पदोन्नतीद्वारे पदस्थापना झालेली व्यक्ती, विभागीय परीक्षेस बसण्यास पात्र राहिल.

टीप:- वैध मार्ग म्हणजे सेवा प्रवेश नियमामध्ये नमूद केलेल्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग अथवा निवड समिती मार्फत सरळसेवेने निवड झालेली अथवा शासनाच्या धोरणाव्दारे थेट नियुक्त झालेली व्यक्ती.

२. **विभागीय परीक्षेचा उद्देश** - शासकीय कर्मचाऱ्यास संबंधित शासकीय कामकाजाचे ज्ञान प्राप्त झाले आहे किंवा कसे या बाबीची पडताळणी करण्यासाठी विभागीय परीक्षा आयोजित करण्यात येते. सबब, विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य आहे.

३. परीक्षेला बसण्याकरिता संधी -

(३.१) संधी - संधी म्हणजे संबंधित प्रशासकीय विभागाने आयोजित केलेली विभागीय परीक्षा ही या परीक्षेला बसण्यासाठी उमेदवारांना देण्यात आलेली संधी असेल. सबब, प्रशासकीय विभागामार्फत आयोजित होणारी परीक्षा हीच संधी म्हणून गणण्यात येणार असल्यामुळे, परीक्षेला बसण्यास पात्र असूनही जर उमेदवाराने परीक्षेचा अर्ज सादर केला नाही किंवा परीक्षेचा अर्ज सादर करूनही परीक्षेस उपस्थित राहीला नाही, तरीही त्या वर्षी आयोजित झालेली परीक्षा ही संबंधित उमेदवारास देण्यात आलेली एक संधी म्हणून गणण्यात येईल.

(३.२) संधीची संख्या - शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर नियुक्तीच्या दिनांकापासून (सरळसेवा अथवा पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती) एकूण ३ संधींमध्ये परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल. तथापि, ज्या पदांना परिविक्षा कालावधी लागू आहे, अशा पदावरील अधिकारी / कर्मचारी यांना सदर परीक्षा परिवीक्षाकालावधीमध्येच उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल.

(३.३) संधीची गणना - शासकीय सेवेत ज्या दिनांकास संबंधित पदावर कर्मचारी रुजू होईल (सरळसेवा अथवा पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती आदेशानुसार) त्या रुजू दिनांकानंतर प्रथम ज्या वेळी विभागीय परीक्षेसाठी अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरू होईल, त्या विभागीय परीक्षेचे आयोजन ही संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याची पहिली संधी म्हणून गणण्यात येईल. तसेच त्यानंतर अनुक्रमे आयोजित होणाऱ्या पुढील दोन परीक्षा या पुढील दुसरी व तिसरी संधी म्हणून गणण्यात येईल.

त्यामुळे शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर शासकीय कर्मचारी ज्या दिनांकास रुजू होईल, त्या दिनांकापूर्वी जर त्या कॅलेंडर वर्षामधील विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याचा दिनांक समाप्त झाला असेल तर संबंधित शासकीय कर्मचारी सदर परीक्षेस बसू शकत नसल्यामुळे सदर आयोजित होणारी परीक्षा ही संधी म्हणून गणण्यात येणार नाही.

(३.४) विहित संधीत परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास होणारे परिणाम - संबंधित पदावर कायम होण्यासाठी विभागीय परीक्षा अ.क्र. ३.२ मध्ये नमूद केल्यानुसार विहित संधीत उत्तीर्ण न झाल्यास, संबंधित वेतनवाढ रोखण्यात येईल. तसेच संबंधित कर्मचारी ज्या वेळी सदर परीक्षा उत्तीर्ण होईल अथवा परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट प्राप्त होईल त्यानंतर त्याला वेतनवाढ अनुज्ञेय राहिल. मात्र पुढील सर्व वेतनवाढी या, जणू काही वेतनवाढ रोखण्यात आली नव्हती असे समजून देय होतील. तथापि, थकबाकीची रक्कम अनुज्ञेय नसेल.

परंतु, गट-अ व गट-ब या राजपत्रित पदांवर थेट नियुक्त होणाऱ्या अधिकाऱ्यांना परिविक्षा धोरणानुसार परिवीक्षाधीन कालावधीतच सदर विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे क्रमप्राप्त आहे अन्यथा त्यांना सेवेमधून काढण्यात येईल. तसेच गट-क मधील ज्या पदांना सेवा प्रवेश नियमाव्दारे परिवीक्षाधीन कालावधी लागू केला आहे अशा सर्व अधिकारी व कर्मचारी यांना परिवीक्षाधीन कालावधीतच सदर विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे क्रमप्राप्त आहे. अन्यथा त्यांना सेवेमधून काढण्यात येईल.

(३.५) परीक्षेला बसण्याची अनुज्ञेयता - शासकीय कर्मचार्याने संबंधित पदावर कायम होण्यासाठी असलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य असल्यामुळे, परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत या परीक्षेस कितीही वेळा बसता येईल.

परंतु, गट-अ व गट-ब या राजपत्रित पदांना परिवीक्षाधीन कालावधी लागू असल्यामुळे त्यांनी सदर विभागीय परीक्षा परिवीक्षाधीन कालावधीमध्येच उत्तीर्ण होणे क्रमप्राप्त आहे. त्यांना परीक्षेला बसण्याची अमर्याद संधी मिळणार नाही. तसेच गट-क च्या ज्या पदांना सेवाप्रवेश नियमाव्दारे परिवीक्षाधीन कालावधीची विवक्षितपणे तरतूद करण्यात आलेली आहे. त्यांना परीक्षेला बसण्याची अमर्याद संधी मिळणार नाही.

४. परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट - दि. १ मार्च २०१८ च्या शासन निर्णयानुसार, सदर परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांना वयाची ५० वर्षे पूर्ण झाल्याच्या दिनांकास सूट अनुज्ञेय राहिल.
५. परीक्षेचे आयोजन प्रशासकीय विभागांच्या स्तरावरून करणे - प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या विभागीय परीक्षांचे आयोजन दि. २२ सप्टेंबर, २०२० च्या परिपत्रकानुसार प्रशासकीय स्तरावरून करावे.
६. परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी परीक्षेतील किमान गुणांबाबतचे मानक - विभागीय परीक्षेच्या अभ्यासक्रमामध्ये नमूद केलेल्या सर्व विषयांमध्ये उत्तीर्ण होण्यासाठी, उमेदवारास प्रत्येक विषयात किमान ५० टक्के गुण प्राप्त करणे आवश्यक राहिल.
७. परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दिनांक - विभागीय परीक्षेच्या शेवटच्या पेपर नंतरच्या लगतच्या दुस-या दिवसाचा दिनांक हा परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दिनांक समजण्यात यावा.
८. परीक्षा विहीत संधीत उत्तीर्ण झाली नाही म्हणून रोखलेली वेतनवाढ अदा करण्याचा दिनांक - वेतनवाढ रोखलेला उमेदवार त्यानंतर झालेल्या ज्या परीक्षेत उत्तीर्ण होतो, त्या परीक्षेच्या शेवटच्या पेपरच्या दुस-या दिवसाचा दिनांक हा परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याचा दिनांक असल्यामुळे सदर दिनांकानंतर येणा-या जानेवारी/जुलै महिन्यात त्याची रोखलेली वेतनवाढ अदा करण्यात यावी.

(II) वरिष्ठ पदावर पदोन्नती देण्यासाठीची पात्रता परीक्षा -

१. परीक्षेला बसण्याची पात्रता - संबंधित पदावर वैध मार्गाने नामनिर्देशनाने नियुक्त झालेली व्यक्ती तसेच संबंधित पदावर पदोन्नतीदारे पदस्थापना झालेली व्यक्ती, विभागीय परीक्षेस बसण्यास पात्र राहिल.

टीप : वैध मार्गाने म्हणजे सेवा प्रवेश नियमामध्ये नमूद केलेल्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग अथवा निवड समिती मार्फत सरळसेवेने निवड झालेली अथवा शासनाच्या धोरणानुसार थेट नियुक्त झालेली व्यक्ती.

२. विभागीय परीक्षेचा उद्देश - वरिष्ठ पदावर पदोन्नती देण्यापूर्वी, वरिष्ठ पदावर काम करण्यासाठी क्षमता तपासण्यासाठी सदर परीक्षा आयोजित करण्यात येते. त्यामुळे पदोन्नती देण्यासाठी सदर विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य राहिल.
३. परीक्षेसाठी प्रथम केव्हा अर्ज सादर करावा यासाठीचा निकष -

१	नियुक्तीच्या पदावर कायम होण्यासाठीची विभागीय परीक्षा नसल्यास.	शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर ज्या दिनांकास कर्मचारी रुजू होईल (सरळसेवा अथवा पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती आदेशानुसार) त्या रुजू दिनांकानंतर, प्रथम ज्या दिनांकास पदोन्नतीसाठीच्या विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरु होईल त्यावेळी संबंधित उमेदवार सदर परीक्षेस अर्ज सादर शकेल.
२	कार्यरत पदावर कायम होण्यासाठीची विभागीय परीक्षा असल्यास	शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर कायम होण्यासाठीची विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याच्या दिनांकानंतर, प्रथम ज्या दिनांकास पदोन्नतीसाठीच्या विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरु होईल त्यावेळी संबंधित उमेदवार सदर परीक्षेस अर्ज सादर करू शकेल.

Pravara

४. **परीक्षेला बसण्याची संधी** - सदर परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याशिवाय संबंधित शासकीय अधिकारी/कर्मचारी हे वरिष्ठ पदावर पदोन्नतीसाठी पात्र ठरणार नसल्यामुळे, सदर विभागीय परीक्षेसाठी ठराविक संधीची संख्या निश्चित करण्याचा प्रश्न उदभवत नाही. सबब, सदर विभागीय परीक्षेसाठी संधीची कोणतीही मर्यादा निश्चित करण्यात येत नाही.
५. **परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट** - दि. १ मार्च २०१८ च्या शासन निर्णयानुसार, कर्मचाऱ्याने सध्याच्या पदावर किमान १५ वर्षे सेवा पूर्ण केल्याचा दिनांक किंवा त्यांच्या वयाची ५० वर्षे पूर्ण झाल्याचा दिनांक यापैकी जे नंतर घडेल त्यानंतरच्या लगतच्या दिनांकास त्याला सदर परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट अनुज्ञेय राहिल.
६. **परीक्षेचे आयोजन प्रशासकीय विभागांच्या स्तरावरून करणे** - सर्व प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या विभागीय परिक्षांचे आयोजन दिनांक २२ सप्टेंबर, २०२० च्या परीपत्राकानुसार प्रशासकीय विभागाच्या स्तरावर करावे.
७. **परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी परीक्षेतील किमान गुणांबाबतचे मानक** - विभागीय परीक्षेच्या अभ्यासक्रमामध्ये नमूद केलेल्या प्रत्येक विषयामध्ये उत्तीर्ण होण्यासाठी, उमेदवारास प्रत्येक विषयात किमान ५० टक्के गुण प्राप्त करणे आवश्यक राहिल.
८. **परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दिनांक** - विभागीय परीक्षेच्या शेवटच्या पेपर नंतरच्या लगतच्या दुसऱ्या दिवसाच्या दिनांक हा परीक्षा होण्याचा दिनांक समजण्यात यावा.

B) सदर परीक्षेसाठी पात्रतेचे निकष खालील प्रमाणे -

१. कर सहायक / लिपिकांची राज्यकर निरीक्षक विभागीय परीक्षा भाग-१ :-

जे लिपिकवर्गीय/ कर सहायक कर्मचारी राज्यकर निरीक्षकांसाठी विहित केलेल्या परीक्षेस बसू इच्छितात त्यांना राज्यकर निरीक्षक भाग-१ च्या परीक्षेस बसता येईल. परंतु लिपिक/कर सहायक यांचेकरीता असणारी विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याशिवाय किंवा उत्तीर्ण होण्यातून सूट मिळाल्याशिवाय त्यांना राज्यकर निरीक्षक भाग-१ या विभागीय परीक्षेस बसता येणार नाही याची नोंद घ्यावी.

२. सरळसेवेने नियुक्त राज्यकर निरीक्षक यांच्यासाठी विभागीय परीक्षा भाग-१ व भाग-२ :-

शासन निर्णय क्र. विपधो २६२०/प्र.क्र.१६/का.१७, दि. ३१ मार्च २०२१ मधील (३.२) नुसार सरळसेवा प्रवेशाने नियुक्त झालेले राज्यकर निरीक्षक यांनी नियुक्तीच्या दिनांकापासून एकूण तीन संधींमध्ये राज्यकर निरीक्षक भाग-१ व भाग-२ ची विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. सरळसेवा प्रवेशाने नियुक्ती झालेल्या राज्यकर निरीक्षकांनी त्यांच्यासाठी विहित केलेल्या विभागीय परीक्षेच्या भाग-१ व भाग-२ अशा दोन्ही परीक्षांना एकाच वेळी बसणे आवश्यक आहे व दोन्ही परीक्षेसाठी स्वतंत्रपणे ठळकपणे उल्लेख करून स्वतंत्र आवेदनपत्र सादर करणे आवश्यक आहे याची नोंद घ्यावी. शासन निर्णय दिनांक ३१ मार्च २०२१ मधील (३.३) नुसार शासकीय सेवेत ज्या दिनांकास संबंधित पदावर सरळसेवा नियुक्ती आदेशानुसार कर्मचारी रुजू होईल त्या रुजू दिनांकानंतर प्रथम ज्यावेळी विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरु होईल त्या विभागीय परीक्षेचे आयोजन ही संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याची पहिली संधी म्हणून गणण्यात येईल. सदर परीक्षा डिसेंबर २०२५ मध्ये नियोजित आहे. शासन निर्णय दिनांक ३१/०३/२०२१ च्या मुद्दा क्र. ३.३ नुसार पात्र उमेदवाराने अर्ज सादर करावेत. मर्यादित विभागीय परीक्षेमार्फत आलेले पात्र राज्यकर निरीक्षक यांनी भाग-१ व भाग-२ परीक्षेस बसणे आवश्यक आहे.

३. पदोन्नत झालेले राज्यकर निरीक्षक यांच्यासाठी विभागीय परीक्षा भाग-२ :-

अ) शासन निर्णय क्र. विपधो २६२०/प्र.क्र. १६/का.१७, दि. ३१ मार्च २०२१ मधील (३.२) नुसार पदोन्नती नियुक्ती आदेशानुसार नियुक्त झालेले राज्यकर निरीक्षक यांनी नियुक्तीच्या दिनांकापासून **एकुण तीन संधीमध्ये** राज्यकर निरीक्षक भाग-२ ची विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. शासन निर्णय दिनांक ३१ मार्च २०२१ मधील (३.३) नुसार शासकीय सेवेत ज्या दिनांकास संबंधित पदावर कर्मचारी पदोन्नतीद्वारे त्या रुजू दिनांकानंतर प्रथम ज्यावेळी विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरु होईल. त्या विभागीय परीक्षेचे आयोजन ही संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याची पहिली संधी म्हणून गणण्यात येईल. तसेच त्यानंतर अनुक्रमे आयोजित होणाऱ्या पुढील दोन परीक्षा या दुसरी व तिसरी संधी म्हणून गणण्यात येईल. सदर परीक्षा डिसेंबर २०२५ मध्ये नियोजित आहे. शासन निर्णय दिनांक ३१/०३/२०२१ च्या मुद्दा क्र. ३.३ नुसार पात्र उमेदवाराने अर्ज सादर करावेत.

ब) राज्यकर निरीक्षक भाग-२ ची विभागीय परीक्षा विहित मुदतीत उत्तीर्ण न झाल्यामुळे पदावनत झालेल्या कर्मचाऱ्यांना विभागीय परीक्षेसाठी आवेदनपत्र सादर करता येतील.

क) लिपिक/कर सहायक पदावर असेपर्यंत संबंधित कर्मचाऱ्यांना राज्यकर निरीक्षक भाग-२ परीक्षेस बसता येणार नाही.

C) आवेदन पत्र सादर करणेसाठी प्रक्रीयेबाबत -

१. विभागीय परीक्षेच्या नियमावलीतील तरतूदीनुसार उपरोक्त सर्व परीक्षांना बसण्यास परवानगी मिळण्याकरिता प्रत्येक परिक्षार्थ्यांनी आवेदनपत्र सादर करणे आवश्यक आहे. आवेदनपत्राचा नमुना संदर्भासाठी या परिपत्रकासोबत परिशिष्ट- ब (राज्यकर निरीक्षक /कर सहायक /लिपिकांसाठी विभागीय परीक्षा भाग-१ व भाग-२) जोडले आहे.

२. परीक्षार्थ्यांनी भाग-१ व भाग-२ साठी स्वतंत्रपणे आवेदनपत्र सादर करावेत. सदर आवेदनपत्राच्या नमुन्याच्या मागील बाजूवरील सुचना काळजीपूर्वक वाचून आवेदन भरण्यात यावीत (परीक्षार्थ्यांनी स्वतःचे नाव इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषेत सुस्पष्ट नमूद करावे व स्वतःचा मोबाईल क्रमांक व कार्यालयीन क्रमांक, ई-मेल नमूद करावा.)

जे लिपिक/कर सहायक/राज्यकर निरीक्षक उपरोक्त सुचनांनुसार विहित वेळेत आवेदनपत्र सादर करणार नाहीत अशा लिपिक/कर सहायक /राज्यकर निरीक्षक यांना परीक्षेस बसण्याची परवानगी देता येणार नाही

अ) आवेदन पत्र सुवाच्च अक्षरात लिहिलेले अथवा टंकलिखित केलेली असावीत.

ब) आवेदनपत्रातील सर्व माहिती सेवापुस्तकाप्रमाणे असावी व ही माहिती संबंधित कार्यालय प्रमुखांनी संबंधिताच्या सेवापुस्तकाच्या सेवापुस्तकावरून पडताळून प्रत्येक उमेदवाराचे आवेदनपत्र त्याप्रमाणे प्रमाणित करावे.

क) आवेदनपत्र नमूद केलेल्या परीक्षेच्या उपभोगलेल्या संधींची माहिती व त्यांची सत्यता या बाबत योग्य ती पडताळणी करून संबंधित माहिती सत्य असल्याचे संबंधित कार्यालय प्रमुखांनी प्रमाणित करावे.

ड) आवेदन पत्रात चुकीची अथवा अपूर्ण माहिती असल्यास असे आवेदनपत्र नामंजूर करण्यात येईल व अशा उमेदवारास परीक्षेस बसण्याची परवानगी नाकारण्यात येईल.

३. पात्रता निकषाची पूर्तता करणाऱ्या लिपिक/ कर सहायक/ राज्यकर निरीक्षक यांनी विहित आवेदनपत्र सादर केले नाही तर उद्भवणाऱ्या परिणामास हे कार्यालय कोणत्याही कारणासाठी जबाबदार राहणार नाही. आवेदनपत्र सादर

न करणारा पात्र परिक्षार्थी, परीक्षेस अनुपस्थित होता असे समजण्यात येईल व त्याची अनुपस्थिती गमावलेली संधी समजण्यात येईल व ती एकूण अनुज्ञेय संधीतून/कालावधीतून कमी करण्यात येईल.

४. जर उमेदवारास आतापर्यंत झालेल्या राज्यकर निरीक्षक भाग-१ व भाग-२ विभागीय परीक्षेत एखाद्या विषयात सूट मिळाली असेल तर संबंधित उमेदवाराने त्याचा स्पष्ट उल्लेख आवेदनपत्रात करणे आवश्यक आहे. आवेदनपत्रासोबत सूट मिळालेल्या विषयाच्या गुणपत्रिकेची छायांकित प्रत जोडणे आवश्यक आहे. सूटीसंबंधीत उल्लेख जर उमेदवाराने आवेदनपत्रात केले नाही किंवा आवेदन पत्रात सूटीसंबंधी उल्लेख करून गुणपत्रिकेची छायांकित प्रत जोडली नाही तर त्यास सूट मिळण्याचा फायदा अनुज्ञेय राहणार नाही.

५. उपरोक्त नियमावलीनुसार, कर्मचारी परीक्षेस बसण्याची परवानगी मिळण्यासाठी जे अर्ज करतील, त्यातील माहिती बरोबर आहे की नाही, याची शहानिशा संबंधित कार्यालय प्रमुख व संबंधित राज्यकर सहआयुक्तांनी करणे आवश्यक आहे.

अ) उमेदवारांनी केलेल्या अर्जाची (परिशिष्ट-ब) मागील बाजू कार्यालय प्रमुखांनी प्रमाणित करणे आवश्यक आहे.

ब) परीक्षेस बसण्यास पात्र असणाऱ्या, संबंधित कार्यालय प्रमुखांच्या अधिपत्याखालील सर्व पात्र उमेदवारांची माहिती संबंधित कार्यालय प्रमुखांनी परिशिष्ट-क (विवरणपत्र-१ व २) मध्ये संकलीत करावी. परीक्षेस ज्या विषयात सूट दिली असल्यास, ती सूट कोणत्या निकालाद्वारे दिली आहे, परीक्षा उत्तीर्ण अथवा अनुत्तीर्ण झाल्यास कोणत्या परीक्षेस व कोणत्या आदेशान्वये उत्तीर्ण/अनुत्तीर्ण झाला, नियुक्तीच्या दिनांकापासून एकूण कालावधी आणि अनुज्ञेय संधी, उपभोगलेल्या संधी, संधी मंजूर केली असल्यास, ती मंजूर करण्यात आलेल्या आदेशाचा क्रमांक व दिनांक इत्यादी माहिती अद्ययावत व परिपूर्ण राहिल याची सर्व प्रशासकीय राज्यकर सहआयुक्त, राज्यकर उपआयुक्त व संबंधित कार्यालय प्रमुख यांनी कृपया दक्षता घ्यावी.

क) परीक्षार्थीसंबंधी उपरोक्त माहिती संबंधित अधिकाऱ्याने प्रमाणित करून तो अर्ज प्रशिक्षण विभागास सादर करावा. सदर प्रमाणपत्र हे परीक्षार्थ्याच्या अर्जाच्या मागील बाजूस किंवा जागा उपलब्ध नसल्यास परीक्षार्थीनी भरलेल्या माहितीच्या खाली असणे आवश्यक आहे.

ड) वरील प्रमाणे प्रमाणित न केलेला अर्ज हा विचारात घेतला जाणार नाही व याची सर्व जबाबदारी ही संबंधित कार्यालय प्रमुख यांची असेल.

६. सर्व राज्यकर सहआयुक्त कार्यालय, त्यांच्या कार्यालयातील तसेच, त्यांच्या अधिपत्याखालील येणाऱ्या कार्यालयातील उमेदवारांची आवेदनपत्रे संकलीत करून एकत्रितपणे, संबंधित उमेदवार परीक्षेस बसण्यास पात्र आहेत किंवा नाहीत व अपात्र असतील तर ते कोणत्या नियमाखाली अपात्र ठरत आहेत, याचा सुस्पष्ट उल्लेख करून, त्यांची आवेदनपत्रे (परिशिष्ट-ब) दिनांक २१.११.२०२५ पर्यंत प्रशिक्षण विभागास सादर करावीत. कर्मचाऱ्यांकडून आवेदनपत्रे स्विकारताना, परिपत्रकातील सर्व सूचनांचे पालन संबंधित कर्मचाऱ्यांनी केले असल्याची खातरजमा करावी.

७. परिशिष्ट-क चा अहवाल प्रमाणित करून (हार्ड कॉपी व सॉफ्टकॉपी MS-Excel व PDF स्वरूपात) दिनांक २१.११.२०२५ रोजी सायंकाळी ०५.३० वाजेपर्यंत प्रशिक्षण विभागाच्या trainingsectionmumbai@gmail.com या ई-मेलवर पाठविण्यात यावा. उशीराने आलेला कोणताही अहवाल स्विकारला जाणार नाही याची कृपया संबंधितांनी नोंद घ्यावी.

D) राज्यकर निरिक्षक भाग-१ व २ विभागीय परीक्षा-२०२५ चे वेळापत्रक :-

राज्यकर निरिक्षक भाग-१ व २ विभागीय परीक्षा-२०२५ चे वेळापत्रक खालीलप्रमाणे आहे.

पेपर क्रमांक	विषय	दिनांक	वेळ
१.	विभागाकडून अंमलबजावणी करण्यात येणारे कर कायदे व नियम (पुस्तकांशिवाय)	२९/१२/२०२५	सकाळी १०.०० ते दुपारी ०१.००
२.	महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम, १९८१ (पुस्तकांसहित)	२९/१२/२०२५	दुपारी २.३० ते सायं. ०५.३०
३.	संगणक व विभागाकडून अंगीकृत केलेली ऑटोमेशन (स्वयंसंचलन) पद्धती (पुस्तकांशिवाय)	३०/१२/२०२५	सकाळी १०.०० ते दुपारी १२.००
४.	वाणिज्य लेखे व वाणिज्य संघटन (पुस्तकांशिवाय)	३०/१२/२०२५	दुपारी ०२.०० ते सायं. ०५.००
५.	मुल्यवर्धित करकायद्याच्या कार्यपद्धतीची नियमपुस्तिका (पुस्तकांसहित)	३१/१२/२०२५	सकाळी १०.०० ते दुपारी ०१.००
६.	वाणिज्य कायदा व न्यायालयीन बाबी (पुस्तकांसहित)	३१/१२/२०२५	दुपारी ०२.३० ते सायं. ०५.३०

E) परीक्षाकेंद्राबाबत -

१. मुंबई, ठाणे, कल्याण, पालघर, भाईंदर, रायगड, अलिबाग व कोकण भवन येथील कार्यालयात नियुक्त असलेल्या परीक्षार्थींना मुंबई केंद्रातून परीक्षा द्यावी लागेल.
२. पुणे या विभागातील नियुक्त असलेल्या परीक्षार्थींना पुणे केंद्रातून परीक्षा द्यावी लागेल.
३. कोल्हापूर, सोलापूर, रत्नागिरी, ओरस, सांगली, सातारा, बारशी, उस्मानाबाद या कार्यालयात नियुक्त असलेल्या परीक्षार्थींना कोल्हापूर केंद्रातून परीक्षा द्यावी लागेल.
४. नाशिक, मालेगाव, अहमदनगर, धुळे, जळगाव, नंदुरबार, या कार्यालयात नियुक्त असलेल्या परीक्षार्थींना नाशिक केंद्रातून परीक्षा द्यावी लागेल.
५. नागपूर, चंद्रपूर, गोंदीया, गडचिरोली, वर्धा, भंडारा, अमरावती, यवतमाळ, खामगाव, अकोला, वाशिम या कार्यालयात नियुक्त असलेल्या परीक्षार्थींना नागपूर केंद्रातून परीक्षा द्यावी लागेल.
६. छत्रपती संभाजीनगर, नांदेड, परभणी, लातूर, हिंगोली, धाराशीव, बीड, जालना येथील कार्यालयात नियुक्त असलेल्या परीक्षार्थींना छत्रपती संभाजीनगर केंद्रातून परीक्षा द्यावी लागेल.

सदर परीक्षा मुंबई, पुणे, नाशिक, नागपूर व कोल्हापूर व छत्रपती संभाजीनगर या ६ केंद्रावर आयोजित करण्यात येईल. कोणत्याही कारणास्तव परिक्षेचे केंद्र बदलून मिळणार नाही याची नोंद घ्यावी.

भा. अपर राज्यकर आयुक्त (प्रशासन), पुणे-१, नागपूर, नाशिक व कोल्हापूर व छत्रपती संभाजीनगर यांनी सदर परिक्षेसाठी नियोजित करण्यात येणारे परीक्षा केंद्र, परीक्षा व्यवस्थापन नियोजन करणाऱ्या केंद्र प्रमुखाचे नाव, संपर्क क्र., ई-मेल इत्यादी माहिती प्रशिक्षण विभाग, मुंबई यांना कळविण्यात यावी. संबंधीत केंद्र प्रमुखाने उत्तरपत्रिका, पुरवण्या, पुस्तके व प्रकाशने इत्यादी उपलब्ध होतील याकडे जातीने लक्ष द्यावे व तशा आशयाचा अनुपालन अहवाल वेळोवेळी या कार्यालयास पाठवावा.

F) अभ्यासक्रम, प्रश्नपत्रिका, उत्तरपत्रिका व उत्तीर्ण होण्यासाठीच्या गुणांबाबत -

१. राज्यकर निरीक्षक विभागीय परीक्षा - २०२५ (भाग-१ व २) चा अभ्यासक्रम हा शासन निर्णय क्र. विकअ-१३०९/प्र.क्र.३४/विक्रीकर(प्र.२), दि. १८.०३.२०१० नुसार परिशिष्ट-अ मध्ये नमूद केला आहे.

२. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या शासन निर्णय परिपत्रक क्रमांक : न्यासात्र-२०१४/प्र.क्र.१/अ. क्र. २ दिनांक १८ मार्च २०१४ अन्वये दृष्टीहीन अल्पदृष्टी, अस्थीव्यंग, सेलेब्रल पाल्सी आणि डिस्टोक्सियाने बाधित झालेल्या व्यक्ति लिहिण्यास सक्षम नसल्यास परीक्षेसाठी लेखनिक पुरविणेबाबतच्या त्यांनी त्यांच्या केंद्रप्रमुखांना परीक्षा सुरु होण्याच्या १५ दिवस अगोदर विनंती अर्ज सादर करावा. संबंधित केंद्र प्रमुखांनी आपल्या स्तरावर विभागीय प्रमुखांची परवानगी घेऊन सदर दिव्यांग परीक्षार्थ्याला लेखनिक उपलब्ध करून द्यावा.

३. शासन निर्णय क्र. विपधो २६२०/प्र.क्र.१६/का.१७, दि. ३१ मार्च २०२१ नुसार विभागीय परीक्षेच्या अभ्यासक्रमामध्ये नमूद केलेल्या सर्व विषयांमध्ये उत्तीर्ण होण्यासाठी, उमेदवारास प्रत्येक विषयात किमान ५० टक्के गुण प्राप्त करणे आवश्यक राहिल. सर्व उमेदवारांनी सदर शासन निर्णयाची काटेकोरपणे नोंद घ्यावी.

४. सर्व पात्र परीक्षार्थ्यांना सूचना देण्यात येते की, सदर परीक्षेस ज्या परीक्षार्थ्यांना मराठीतून उत्तरे लिहिण्याची इच्छा असेल अशा परीक्षार्थ्यांनी संपूर्ण प्रश्नपत्रिका ही मराठी भाषेतच सोडविणे आवश्यक आहे. तसेच ज्या परीक्षार्थ्यांना इंग्रजीतून उत्तरे लिहिण्याची इच्छा असेल अशा उमेदवारांनी संपूर्ण प्रश्नपत्रिका ही इंग्रजी भाषेतच सोडविणे आवश्यक आहे. एखाद्या विषयाची उत्तरपत्रिका लिहिण्यासाठी निवड केलेल्या भाषेत कोणत्याही कारणास्तव बदल करता येणार नाही. जर दोन्ही भाषेचा वापर करून उत्तरपत्रिका लिहिल्यास सदर उत्तरपत्रिकेतील फक्त एकाच भाषेतील उत्तरे ग्राह्य धरली जाऊन त्याप्रमाणे गुणांकन करण्यात येईल.

५. संगणक व ऑटोमेशन या परीक्षेचे लेखी (थियरी) व प्रात्याक्षिक (प्रॅक्टिकल) हे दोन्ही भाग अनिवार्य आहेत. एकाही भागास अनुपस्थित राहिल्यास सदर उमेदवारास अनुत्तीर्ण घोषित करण्यात येईल, ही बाब सर्व उमेदवारांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

G) संधी व गणनेबाबत -

काही नियंत्रणाबाहेरील कारणांमुळे परीक्षार्थी मागील विभागीय परीक्षेस बसू शकला नाही. अशा परीक्षार्थ्यांनी आवेदनपत्रासोबत (परिशिष्ट -ब) न गमावलेल्या मागील संधीच्या अनुषंगाने अतिरिक्त संधीसाठी निवेदन/अर्ज सादर करावीत. सदर आवेदनपत्रासोबत अतिरिक्त संधी मागण्याची कारणे, विस्तारपूर्वक विषद करणारे निवेदन/अर्ज व त्या पृष्ठार्थ सबळ पुरावा सादर करावा.

सदर परीक्षा ही ३१ मार्च २०२१ च्या शासन निर्णयानुसार घेण्यात येत आहे. सदर शासन निर्णयामध्ये यापुर्वी परीक्षेस बसू न शकलेले, अनुत्तीर्ण झालेले, संधी गमावलेले परीक्षार्थी यांच्या संधीबाबत भाष्य केलेले दिसून येत नाही. तरी अशा परीक्षार्थ्यांच्या संधी व संधीच्या गणनेबाबत शासनाकडे मार्गदर्शन मागविण्याचे प्रस्तावित आहे.

वरील सर्व वर्गवारीतील परीक्षार्थ्यांच्या परीक्षा व संबंधित निकाल हा शासनाच्या मार्गदर्शन/निर्णयाच्या अधिन राहील व सदर निर्णय हा संबंधित परीक्षार्थ्यांस बंधनकारक राहील, याची नोंद घ्यावी.

H) इतर अनुषंगिक बाबी -

सर्व कार्यालय प्रमुखांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या आस्थापनेवरील जे कर्मचारी रजेवर आहेत किंवा निलंबनाधीन आहेत अथवा अन्य खात्यात प्रतिनियुक्तीवर आहेत अथवा निवडणुकीच्या, मदत आणि पुनर्वसनाच्या अथवा अन्य कामासाठी पाठविलेले आहेत, अशा कर्मचाऱ्यांच्याही प्रकरणात या परिपत्रकातील सूचनांप्रमाणे आवश्यक ती कार्यवाही त्यांनी तातडीने करावी. परिपत्रकातील सूचना सदर कर्मचाऱ्यांच्या निदर्शनास आणाव्यात व त्यापृष्ठयर्थ स्वाक्षऱ्या अभिलेखावर जतन कराव्यात.

जर एखादा उमेदवार परिपत्रकातील सूचना निदर्शनास न आणल्यामुळे सदर परीक्षेपासून वंचित राहिला तर त्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधित कार्यालय प्रमुखांची राहिल याची कृपया नोंद घेण्यात यावी.

(मा. विशेष राज्यकर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांच्या मान्यतेने.)

31.10.2025

सुनिल चव्हाण,
राज्यकर सह आयुक्त (प्रशिक्षण),
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

सोबत :-

१. शासन अधिसूचना-वित्त विभाग क्र. SDE.११६९/६९/A-५ दि. ०५ एप्रिल १९७२
२. दि. १८.०३.२०१० चा शासन निर्णय - परिशिष्ट अ अभ्यासक्रम.
३. दि. २२.०९.२०२० चा शासन निर्णय.
४. सामान्य प्रशासन विभाग शासन निर्णय क्र. विपधो/२६२०/प्र.क्र.१६/का-१७ दि. ३१/०३/२०२१
५. परिशिष्ट - ब (परीक्षार्थ्यांसाठी आवेदनपत्र)
६. परिशिष्ट - क -विवरणपत्र १ व २ (कार्यालय प्रमुखांनी प्रमाणित केलेली परीक्षार्थ्यांची माहिती)

प्रत माहितीसाठी सादर:-

१. मा. राज्यकर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
२. मा. विशेष राज्यकर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
३. सर्व मा. क्षेत्रीय अपर राज्यकर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य.
४. सर्व राज्यकर सहआयुक्त, महाराष्ट्र राज्य.
५. मा. राज्यकर सहआयुक्त, अन्वेषण-ब, मुंबई.
६. सर्व राज्यकर उपआयुक्त, महाराष्ट्र राज्य.
७. राज्यकर उपायुक्त, जनसंपर्क, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
८. सर्व सह राज्यकर आयुक्त/राज्यकर अधिकारी (प्रशासन), महाराष्ट्र राज्य.
९. प्रबंधक, महाराष्ट्र विक्रीकर न्यायाधिकरण, महाराष्ट्र राज्य.
१०. सरचिटणीस, महाराष्ट्र राज्यकर संघटना, मुंबई.

बुधवार, एप्रिल ५, १९७२/संख्या १८, पृष्ठ १८१४

FINANCE DEPARTMENT

Sachivalaya, Bombay-32, 5th April 1972.

135

CONSTITUTION OF INDIA.

No. SDE-1159/4103/69/A-5 -In exercise of the powers conferred by the proviso to Article 309 of the Constitution of India and in supersession of all existing rules and orders issued in this behalf and in force in the State or any part thereof, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following Departmental Examination rules for Sales Tax Inspectors and Higher Clerical Staff in the Sales Tax Department in the State of Maharashtra, namely :-

1. These rules shall be called the Unified Rules for the Departmental Examination for Sales Tax Inspectors and Higher Clerical Staff of the Sales Tax Department, 1972.

2. These rules shall come into force on 2nd May 1972.

3. The allocated Government servants who were absorbed in the posts of Sales Tax Inspectors on 1st November 1956 and persons appointed as Sales Tax Inspectors from 1st November 1956 to 30th April 1967 (both inclusive) are not required to pass this examination for continuance or confirmation as Sales Tax Inspectors.

4. (a) Every person appointed directly to the post of Sales Tax Inspector in the Sales Tax Department who has not passed an equivalent Departmental Examination under the earlier rules shall be required to undergo a course of training and to pass the Departmental Examination, according to these rules within a period of three years from the date of his appointment or within three chances, whichever is later.

(b) Every person who has not passed an equivalent examination under the earlier rules and who is promoted to the post of Sales Tax Inspector prior to coming into force of these rules shall be required to pass the examination under these rules within a period of three years from the date these rules come into force failing which he shall be reverted to his original post.

प्राग चार-अ—३४

(c) No person hereafter shall be promoted to a post of Sales Tax Inspector unless he has passed the Part I of the Examination under these rules. Such person has to pass the Part II of the Examination under these rules within three years from the date of promotion.

(d) In the interim period i.e. the period from the date on which these rules come into force to the date on which the results of the first departmental examination under these rules are declared promotions to the post of Sales Tax Inspectors shall be made according to seniority and suitability. However, persons so promoted shall pass the examination under these rules within the period of three years from the date these rules come into force failing which they shall be reverted.

5. Notwithstanding anything contained in rule 4(a) and (b) the Commissioner or the Additional Commissioner of Sales Tax may in his discretion grant permission to appear at one more extra examination to a candidate. If a candidate fails to pass the examination even in this extra opportunity, he shall be liable to be discharged from service or reverted, as the case may be.

6. (a) Persons who are confirmed in the post of Sales Tax Inspectors or who are officiating as such, continuously for a period of 3 years on the date these rules come into force and also those who have passed a similar departmental examination under the rules previously in force shall be exempted from passing the examination under these rules.

(b) Persons who attain the age of 48 years and more on the date these rules come into force should be exempted from the operation of these rules.

Proviso.—Sales Tax Inspectors taken up otherwise than in accordance with the prescribed recruitment rules, for instance by transfer from other Departments shall be exempted from the operation of the Departmental Examination Rules for Inspectors if they happen to be 48 years of age or more.

7. If for any reasons, the examination is not held in a particular year, or if a candidate is not allowed to appear for the examination by the Commissioner/Additional Commissioner in a particular year, that year or chance shall be excluded in computing the period or chances laid down in Rule 4(a) and (b).

8. The absence at the examination for reasons beyond the control of the candidate shall not be treated as a failure in the examination, and shall not be liable for reduction from the length of the period admissible to a candidate as provided for in rule 4(a) and (b).

9. Normally the examination shall be held once in a year in the month of December. If the Commissioner/Additional Commissioner of Sales Tax considers it so necessary for some valid reasons, two examinations may be held in the same year.

10. The examination shall be in two parts as shown in the appendix attached.

11. The standard of passing the examination shall be 40 per cent in each paper and 45 per cent in the aggregate.

12. (a) A candidate who obtains at least 75 per cent of the aggregate marks obtainable, will be considered to have passed the Examination with credit provided that a candidate who has secured an exemption or exemptions under clause (c) below and passes at the second or subsequent attempt in the remaining subject or subjects, shall not be declared to have passed with credit.

(b) Grace marks upto one per cent of the total marks, to be distributed as may be beneficial to a candidate, will be given if he is thereby able to pass the examination.

(c) An unsuccessful candidate who has obtained 55 per cent or more of the total marks obtainable under a subject will, on his making an application in the prescribed form annexed, be exempted from appearing in that subject provided the concession in clause (b) above, shall not be extended to him.

These marks shall be taken into account for calculating aggregate marks for the purposes of rule 11.

13. If a person fails to pass the examination within the limits laid down in clause (a) and (b) of rule (1) and is granted permission to appear at one additional examination under rule (5), he shall not be allowed to draw the increment until he passes the examination. On passing the examination beyond the limit laid down in clause (a) and (b) of rule (1) he shall draw the increments which were withheld and all subsequent increments shall accrue to him as if no increments were withheld. He shall not, however, be entitled to arrears.

14. The increments of Sales Tax Inspectors withheld for failure to pass the Departmental Examination for Sales Tax Inspectors previously in force within the prescribed period should be released with effect from 1st April 1971 without payment of arrears for the past period if they have put in 3 years or more service on 31st March 1971.

15. (a) Every candidate on becoming eligible to appear for the examination under these rules shall have to appear for the examination to be held thereafter in December, and shall apply in the prescribed

४४-अ-१४३

२८३ महाराष्ट्र शासन राजपत्र, प्रसिद्ध २७, १९७२/विभाग ७, पृष्ठ १८१४ [भाग चार-अ]

form annexed herewith to the Commissioner/Additional Commissioner in writing of his eligibility and intention of appearing at the ensuing examination to be held in December immediately thereafter.

(b) Failure on the part of any person to comply with the provisions of sub-rules (a) above will result in reduction of limit of time or the number of examinations permissible to him.

13. The Commissioner or Additional Commissioner of Sales Tax shall make arrangements for the training and the examination every year. He shall decide which particular person should undergo the course of training and/or appear at the examination in each year.

17. No person who has already availed of the training facility as provided for in rule 16 above shall be eligible for the same again.

APPENDIX

Syllabus for the Departmental Examination for Sales Tax Inspectors and Higher Clerical Staff of the Sales Tax Department.

Part I

		Marks
1. PAPER I	<i>The Bombay Sales Tax Act and Rules (with books)</i>	100
	<i>The Bombay Sales Tax Act as amended up-to-date and the rules, notifications and orders thereunder.</i>	
	<i>The Central Sales Tax Act, 1956 and The Rules thereunder (with books).</i>	
	<i>The Central Sales Tax Act, 1956 as amended up-to-date and the rules, notifications and orders thereunder.</i>	
2. PAPER II	<i>Accounts and Office Procedure.</i>	100
	<i>Accounts - The Bombay Civil Services Rules Manual (First Edition, 1959), Chapters I, III, IV, V, VIII, IX, X, XII (Part III-Section I, Part IV-Sections II to VII, Part V-Sections VIII to XI, XII and XVIII, Part VIII-Sections XXV and XXVI) and Chapter XV (Leave) of the Bombay Civil Services Rules, Vol. I, Appendix XLIV-A, Revised Leave Rules, 1935 of Bombay Civil Services Rules, Vol. II First Edition 1959 (with books).</i>	

Marks.

3. PAPER III	Office Procedure.—Hand Book for Training of Ministerial Staff (Clerical) Part IV—Rules and Manuals of General Application (without books).	100
	Office Organisation and Procedure of works in general and the rules of general application (with books).	
	Manual of Procedure of Sales Tax Department	
	The Bombay Civil Services Conduct, Discipline and Appeal Rules.	
	The Bombay General Provident Fund Rules	
4. PAPER IV	Part II Commercial Accounts and Law (with books for Commercial Law)	100
	(a) Theory and Practice of single and double entry book-keeping including the preparation of Trading and Profit and Loss Account and Balance Sheet.	
	(b) Indian Sale of Goods Act.	
	(c) Indian Contract Act, Chapters I (Sections 1, 2 and 3), II (Sections 10, 11, 12 to 19, 22 to 25 and 27), IV (Sections 31 to 40, 43 and 47) and X (Sections 182 to 188, 211, 213 and 214). The papers will be set to test the candidate's knowledge of general commercial practice and law.	
	First steps in Double Entry book-keeping by Mr. Batliboi based on Indian views of Accountancy	
5. PAPER V	Assessment Law and Procedure of assessment including case law (without books)	100
6. PAPER VI	Judicial Matters (with books) Indian Evidence Act— Chapters I, II excluding section 24, 30, III, V and VII.	50

Form of Application for Sales Tax Inspector's Examination

(One copy to be submitted in advance to the Additional Commissioner of Sales Tax).

1. Name of the Applicant ..
2. Office ..
3. Designation of the present post held.
Whether direct recruit or a Promotee.
4. Date of appointment to the present Post.
5. Date of promotion to the present Post.
6. The year of Examination intended to appear at.
7. Whether a fresh candidate or a repeater.
8. Whether facility of training classes was availed of, and if so, the years in which it was so availed.
9. If repeater, the examinations in which the candidate appeared and failed showing the number of attempts.
10. The subjects in which the exemption has been secured showing the years in which examination the marks for exemptions were obtained.
11. The marks obtained in each paper in support of claim for exemptions.
12. Whether wishes to claim the exemptions.

भाग चार-अ) महाराष्ट्र शासन राजपत्र, एप्रिल २७, १९७२/विभाग ७, बाकी १८१४ २८१

The above information is true to my knowledge as verified from the Duplicate Service Book.

Date :

Signature

No.

Date :

Submitted to the Deputy Commissioner of Sales Tax (Adm.)

..... It is certified that the details shown above have been verified with the Service Book and found correct.

Sales Tax Officer,

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

Y. D. JAEEL,

Deputy Secretary to Government.

२१

गुवायार, एप्रिल १३, १९७२/चक्र २४, बाकी १८१४

HOME DEPARTMENT (SPECIAL)

Sachivalaya, Bombay-32(BR), 13th April 1972

136

COMMISSIONS OF INQUIRY ACT, 1952.

No. SB. VI/FIR. 2571/31574.—In exercise of the powers conferred by section 3 of the Commissions of Inquiry Act, 1952 (LX of 1952), and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra hereby extends upto the 18th day of July 1972, the period within which the Commission of Inquiry appointed by Government Notification, Home Department (Special), No. SB. VI/FIR. 2571, dated the 18th November 1971, shall submit its reports; and for that purpose, amends the said notification, as follows, namely :—

In the said notification, in paragraph 3, for the words, figures and letters "before the 18th day of April 1972", the words, figures and letters "before the 18th day of July 1972" shall be substituted.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

JASJIT SINGH,

Secretary to Government.

भाग चार-अ] महाराष्ट्र शासन राजपत्र, जानेवारी २९, १९८१/माघ १, शके १९०२

७२

FINANCE DEPARTMENT

Mantralaya, Bombay 400 032, dated the 14th January 1981.

40

CONSTITUTION OF INDIA.

No. SDE/1079/257/79/ADM-6.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules to amend the Unified Rules for the Departmental Examination for Sales Tax Inspectors and Higher Clerical Staff of the Sales Tax Department, 1972, namely :—

1. These rules may be called the Unified Rules for the Departmental Examination for Sales Tax Inspectors and Higher Clerical Staff of the Sales Tax Department (Amendment), 1981.

2. In rules 5, 7 and 8 of the Unified Rules for the Departmental Examination for Sales Tax Inspectors and Higher Clerical Staff of the Sales Tax Department, 1972 (hereinafter referred to "the principal rules") of the words, figures, brackets and letters "rule 4(a) and 4(b)", wherever they occur, the words, brackets, letters and figure "clauses (a), (b) and (c) of rule 4" shall be substituted.

3. In rule 13 of the principal rules, for the words, brackets, letters and figure "clause (a) and (b) of rule (4)", at both the places where they occur, the words, brackets, letters and figure "clause (a), (b) and (c) of rule 4" shall be substituted.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra.

V. D. PANSE,

Deputy Secretary to Government

HOME DEPARTMENT

Mantralaya, Bombay 400 032, dated the 9th January 1981.

MOTOR VEHICLES RULES, 1959.

No. MVR 0680/73-TRA-2.—Whereas the Government of Maharashtra notified that the Motor Vehicles being Hippo Dumpers manufactured by Ashok Layland bearing the engine and chassis numbers mentioned in the Schedule appended hereto and belonging to Messrs. Essar Constructions Bombay are suitable for carrying out work of public purpose ;

५७२ महाराष्ट्र शासन राजपत्र, ऑगस्ट १६, १९७९/आवण, २५, शके १९०१ [भाग चार-अ]

passing Part II of the Examination or on being exempted from passing it subject to the condition that their seniority in the cadre of Sales Tax Inspector shall be counted from the date of such repromotion and that they shall not be entitled to claim any benefit of their previous service in that post before their reversion to the clerical cadre except for the purposes of increment and pension."

3. In rule 6 of the principal rules, for clause (b) and the proviso thereunder, the following shall be substituted, namely:—

"(b) Persons who have attained the age of Forty-five years on and after the 1st day of November 1977 shall be exempted from passing the examination under these rules:

Provided that, the seniority already lost by them in accordance with the provisions of clause (e) of Rule 4 shall not be restored on account of the grant of such exemption."

4. For rule 10 of the principal rules, the following shall be substituted, namely:—

"10. The examination shall be conducted either in Marathi or in English or in both the languages in two parts in General subjects and in Departmental subjects shown in the Appendix hereto or in such other subjects as the State Government may by order from time to time, direct. The candidates will have the option to write the answer-papers either in Marathi or in English."

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

V. L. FATARPEKAR,
Assistant Secretary to Government.

Note.—Rule 4(c) last amended vide Government Notification, Finance Department No. SDE-1172/2967/72/A-5, dated the 1st November 1972.

FINANCE DEPARTMENT

Mantralaya, Bombay 400 032, dated the 1st August 1979

302

CONSTITUTION OF INDIA.

No. SDE/1079/155/79/ADM-6.—In exercise of the powers conferred by the proviso to article 309 of the Constitution of India, the Governor of Maharashtra is hereby pleased to make the following rules further to amend the Unified Post Recruitment Ministerial Sales Tax Department Examination Rules, 1972, namely:—

1. These rules may be called the Unified Post-Recruitment Ministerial Sales Tax Department Examination (Second Amendment) Rules, 1979.

भाग चार

2. 1
Depart
princip

3. 1
followi

"
after
the

Pr
prov

4. 1
passing
be sub

"
failu

Note-

ment, N
(ii) R
1072/25
Departur

(iii) R
the 2nd

(iv) R
1077/17

(v) R
1075/42

303

INDIAN

No.
section
to the
directs
to be

परिशिष्ट - अ

विश्रीशिव निर्माणक आणि ठरव निर्माणक कर्मचाऱ्यांची
विभागीय परीक्षा नियम १९७२ मधील नियम क्र. १०
मधील अभ्यासक्रमात बदल करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

शिव विभाग

शासन निर्णय क्र. शिव२२-१३७५/प्र.क्र.३३/विश्रीशिव(प्र.२)

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक :- ३८ मार्च, २०१०.

बाबत :- १) शासन अधिसूचना क्र. एसटीआर-१९६५/१९७३/६५/ए-५ दि. २५.१९७२

२) दि.आ. कार्यसूचकाचे अत्र क्र. दिवशा(विश्रीशिव)/प्रसा-२३/२००५/विभागीय परीक्षा/
नियम/अ-२६२ दि. २९.१०.२००५

प्रस्तावना :-

विश्रीशिव विभागाबाबत विश्रीशिव निर्माणक व निर्माणक संस्थांसाठी विभागीय परीक्षा ही "विश्रीशिव
निर्माणक आणि ठरव निर्माणक कर्मचाऱ्यांची विभागीय परीक्षा नियम १९७२" नुसार घेण्यात येते. सदर विभागीय
परीक्षा सादर नियमांतील नियम क्र. १० मध्ये नमूद केलेल्या परिशिष्टातील अभ्यासक्रमानुसार घेण्यात येते.

महाराष्ट्र राज्यात दि. १.१.२००५ पासून पुढील 'मुंबई विश्रीशिव वायदा १९५९' ऐवजी 'महाराष्ट्र
मृत्पर्वतित अत्र वायदा २००५' लागू झाला आहे. या वायदाचा, तसेच विश्रीशिव विभागाकडून अंमलबजावणी
करण्यात येणा-या ठरव वायदांचा या अभ्यासक्रमात अंतर्भाव करण्याची बाब, याशिवाय मुंबई नामची सेवा
नियमांनुसार आता महाराष्ट्र नामची सेवा नियम अस्तित्वात असल्यामुळे त्याचा ही अंतर्भाव ठरवित
अभ्यासक्रमात करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

"विश्रीशिव निर्माणक आणि ठरव निर्माणक कर्मचाऱ्यांची विभागीय परीक्षा नियम १९७२" मधील नियम १०
मध्य नमूद केलेल्या परिशिष्टातील अभ्यासक्रमानुसार घेण्यात येणारी विभागीय परीक्षा यापुढे या निर्णयासोबत
ओढावेल्या परिशिष्ट "अ" मध्ये नमूद केलेल्या अभ्यासक्रमानुसार घेण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यात याच्या आदेशानुसार व मोडणे.

सादर :- परिशिष्ट "अ"

प्रति,

विश्रीशिव आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

अथवा विश्रीशिव आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

३१/३/१०
(नसीमा शेख)

उप सचिव, शिव विभाग.

१. २०१०/२०१०/३३/३३

परिशिष्ट - अ
विभागीय परीक्षेकरीता अभ्यासक्रम

भाग - १

पेपर १	विभागाकडून अंमलबजावणी करण्यात येणारे कर कायदे आणि नियम अ. महाराष्ट्र मुल्यवधित करकायदा, २००२ आणि त्या अनुषंगाने बनविलेले नियम ब. केंद्रीय विक्रीकर कायदा, १९५६ आणि त्या अनुषंगाने बनविलेले नियम क. महाराष्ट्र व्यवसाय, व्यापार, अजिविका व नोकऱ्या यावरील करकायदा, १९७५ व त्या अनुषंगाने बनविलेले नियम ड. महाराष्ट्र ऐषआराम सेवावरील करकायदा, १९८७ आणि त्या अनुषंगाने बनविलेले नियम	(पुस्तका शिवाय) ८० गुण १० गुण ५ गुण ५ गुण	१०० गुण
पेपर २	महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणुक) नियम १९७९ महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम १९७९ महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम १९८१ महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा इ...) नियम १९८१ महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम १९८१ महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम १९८२ महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्ती वेतनाचे अंशराशीकरण) नियम १९८४ मुंबई सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी नियम १९९८	(पुस्तका सहित)	१०० गुण
पेपर ३	संगणक व विभागाने अंगिकृत केलेली ऑटोमेशन पध्दती - थिजरी आणि प्रॅक्टीस	(पुस्तका शिवाय)	१०० गुण

भाग - २

पेपर ४	अ) वाणिज्य लेखे १) अर्थ, उद्दीष्ट, उपयुक्तता व पुस्तपालनाचे उपयोग २) पुस्तपालनाच्या दिनांदा पध्दतीचे तत्वे ३) लेखांचे वर्गीकरण ४) रोजकिर्द ५) खतावनी ६) सहाय्यक लेखापुस्ते (रोजकिर्दचा उपविभाग) ७) रोखपुस्तक ८) अधिकोष मेळ पुस्तक ९) परीक्षामुची ब) वाणिज्य संघटन १) एकल व्यापारी संस्था २) हिंदू अधिभक्त कुटुंब संस्था ३) भागीदारी संस्था वरील अ आणि ब करीता, महाराष्ट्र राज्य उच्च माध्यमिक मंडळाने इयत्ता अकरावी व बारावी च्या वाणिज्य शास्त्रेकरीता विहित केलेल्या अभ्यासक्रमावर प्रश्न विचारण्यात येतील.	(पुस्तका शिवाय)	१०० गुण
--------	---	-----------------	---------

पेपर ५	मुख्यार्थित कर कायदाच्या कार्यपद्धतीची नियम पुस्तिका १. नोंदणी २. धिचरण ३. परतावा ४. घसुली ५. लेखापरिक्षण	(पुस्तका सहित)	१०० गुण
पेपर ६	वाणिज्य कायदा आणि न्यायालयीन बाबी भारतीय पुरावा कायदा, १८७२ प्रकरण I (कलम- ४), प्रकरण II (कलम - ५ ते १६, ३१ ते ३४, ३९), प्रकरण III (कलम ५६, ५७, ५८), V (कलम ६१ ते ६७), प्रकरण VII (कलम १०१ ते १०६) आणि प्रकरण VIII (कलम ११५, ११६, ११७) वाणिज्य कायदा भारतीय माल विक्रीय कायदा, १९३० भारतीय करार कायदा, १८७२ प्रकरण I (कलम ३, ५ आणि ८), II (कलम १०, ११, १३ ते १८, २२ ते २५ आणि २७), IV (कलम ३७ ते ४०, ४६ आणि ४७) आणि X (कलम १८२ ते १८८, २११, २१३ आणि २१४)	(पुस्तका सहित)	१०० गुण

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: विपश्चो २६२०/प्र.क्र.१९/का.१७

मादाम कागा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ३२

तारीख : २२ सप्टेंबर, २०२०

संदर्भ :- महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाचे क्र.विपसन २०२०/(१)/(२)/एक, दि. १२/०२/२०२० चे पत्र.

शासन परिपत्रक

प्रशासकीय विभागांच्या विभागीय परीक्षा नियमानुसार खालील प्रयोजनांसाठी विभागीय परीक्षांचे आयोजन करण्यात येते

- नियुक्ती देण्यात आलेल्या पदावर कायम करणे,
- परीक्षा कालावधी नियमित करणे,
- वरिष्ठ पदावरील पदोन्नतीकरीता अर्हता तपासणे

२. काही प्रशासकीय विभागांच्या "विभागीय परीक्षा" संबंधित प्रशासकीय विभागामार्फत आयोजित करण्यात येतात. तर काही प्रशासकीय विभागांच्या "विभागीय परीक्षा" महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत आयोजित करण्यात येतात. तथापि, संदर्भाधीन पत्राद्वारे महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाने असे कळविले आहे की, "सन २०२१ पासून आयोगामार्फत कोणत्याही विभागीय परीक्षा घेतल्या जाणार नाहीत". ही बाब विचारात घेऊन सर्व प्रशासकीय विभागांना सदर परिपत्रकाद्वारे खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहे.

- I. ज्या प्रशासकीय विभागांच्या, विभागीय परीक्षांचे आयोजन महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत करण्यात येत होते त्या सर्व प्रशासकीय विभागांनी सन २०२१ पासून त्यांच्या विभागीय परीक्षांचे आयोजन त्यांच्या स्तरावर करावे.
- II. ज्या प्रशासकीय विभागांच्या सन २०२० मधील महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत आयोजित होणाऱ्या विभागीय परीक्षांचे आयोजन अद्याप झालेले नाही, अशा प्रशासकीय विभागांनी तात्काळ एक महिन्याच्या आत त्यांच्या विभागीय परीक्षा नियमानुसार महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाने परीक्षा आयोजित करण्यासाठी आयोगाकडे मागणीपत्रासह परिपूर्ण प्रस्ताव सादर करण्याची दक्षता घ्यावी. प्रसंगत: असे नमूद करण्यात येते की, विभागांकडून अपूर्ण प्रस्ताव प्राप्त झाल्यास सन २०२० मध्ये देखील आयोगामार्फत विभागीय परीक्षांचे आयोजन करण्याची कार्यवाही केली जाणार नाही, असे संदर्भाधीन पत्राद्वारे महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाने कळविले असल्यामुळे, त्वरीत एक महिन्यात परिपूर्ण प्रस्ताव आयोगास पाठविण्याची दक्षता घेण्यात यावी.
- III. तसेच ज्या प्रशासकीय विभागांच्या "विभागीय परीक्षा" नियमात, सदर परीक्षांचे आयोजन महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत करण्यात येईल, अशी तरतूद नमूद केली असल्यास सदर तरतूद वगळून परीक्षांचे आयोजन प्रशासकीय ...

तरतूद समाविष्ट करण्यासाठी, संबंधित विभागीय परीक्षा नियमामध्ये योग्य ती सुधारणा करावी.

- IV. त्याप्रमाणे सन २०२१ पासून विभागाच्या स्तरावर परीक्षेचे आयोजन करावयाचे असल्याने, सदर परीक्षेचे आयोजन तेळेवर होण्याच्या दृष्टीकोनातून, प्रशासकीय विभाग किंवा आयुक्तालय अथवा संचालनालय यांच्या स्तरावर उपलब्ध अधिकारी/कर्मचारी यांच्यामधून परीक्षा आयोजनासाठी एक स्वतंत्र कक्षा स्थापना करण्यात यावा.
- V. महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत सन २०२१ पासून विभागीय परीक्षांचे आयोजन करण्यात येणार नसल्यामुळे, संबंधित प्रशासकीय विभागांच्या "विभागीय परीक्षा" नियमात वरीलप्रमाणे (गुदा क्र.॥॥ नुसार) सुधारणा होईपर्यंत, सन २०२१ पासून आयोजित होणाऱ्या विभागीय परीक्षांच्या आयोजनास पिलंब डौल नये यास्तव, सदर परिपत्रकात देण्यात आलेल्या सूचनांनुसार संबंधित प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या स्तरावरून विनादिलंब परीक्षांचे आयोजन करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. तथापि, ज्या विभागांच्या सेवा प्रवेश नियमात, नामनिर्देशन व पदोन्नती या दोन नियुक्तीच्या मार्गांव्यतिरिक्त गरीबदित विभागीय परीक्षेद्वारे नियुक्तीचा तिसरा मार्ग नमूद करण्यात आला आहे. अशाप्रकरणी स्पर्धा परीक्षेद्वारे निवडीने नियुक्ती देण्याच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत ज्या गरीबदित विभागीय परीक्षा घेण्यात येतात, त्या गरीबदित विभागीय परीक्षा यापुढेही महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फतच घेण्यात येणार आहेत.

४. सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या संकेतस्थळावर या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२००९२२१५३५५४३९०७ असा आहे. हे परिपत्रक डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

**Geeta Rahul
Kulkarni**

Digitally signed by Geeta Rahul Kulkarni, DN: cn=Geeta Rahul Kulkarni, o=Government of Maharashtra, ou=Ministry of Public Relations, email=geeta.rahul.kulkarni@maharashtra.gov.in, c=IN, date=2020.09.22 15:43:59 +05'30'

(गीता रा. कुलकर्णी)

उप सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग

प्रल.

१. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
२. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग,
३. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग (पत्राने),
४. निवड नस्ती.

पृ. २ पैकी २

राज्य शासनाच्या विविध प्रशासकीय
विभागांच्या "विभागीय परीक्षांसंदर्भातील
सामाईक बाबींबाबतचे धोरण"

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: विपधो २६२०/प्र.क्र.१६/का.१७
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
तारीख: ३१ मार्च, २०२१

वाचा:-

१. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२३१८/प्र.क्र.१६/का.१७, दि.१.३.२०१८
२. सामान्य प्रशासन विभाग, शासन परिपत्रक क्र.विपधो २६२०/प्र.क्र.१९/का.१७, दि.२२/०९/२०२०.

प्रस्तावना:-

शासनाच्या विविध प्रशासकीय विभागांमार्फत प्रामुख्याने खालील प्रयोजनास्तव "विभागीय परीक्षा" आयोजित करण्यात येतात.

- १) ज्या शासकीय पदावर नियुक्ती झाली आहे त्या पदावर कायम करणे.
- २) वरिष्ठ पदावर पदोन्नती देण्यासाठी पात्रता तपासणे .

उपरोक्त नमूद प्रयोजनासाठी शासनाच्या विविध प्रशासकीय विभागांमार्फत त्या विभागातील पदांसाठी त्यांच्यास्तरावर विभागीय परीक्षेचे नियम बनविण्यात येतात. त्यामुळे प्रत्येक प्रशासकीय विभागाच्या "विभागीय परीक्षा" नियमांमध्ये विविधता आढळून येते. उदा. परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी द्यावयाच्या एकूण संधी, संधीची व्याख्या, परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट देण्यासाठीची वयोमर्यादा, परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी किमान आवश्यक गुण, परीक्षा विहीत संधीत उत्तीर्ण न झाल्यास त्याचे होणारे परिणाम इत्यादी. सबब, शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या विभागीय परीक्षेमधील नियमात समानता रहात नसून अनेक सेवाविषयक अडचणी उद्भवत आहेत. त्यामुळे, ज्या ज्या शासकीय पदांसाठी विभागीय परीक्षा नियम बनविण्यात आले असून त्यानुसार परीक्षा आयोजित करण्यात येतात, त्या सर्व विभागीय परीक्षा नियमांमध्ये एकसुत्रीपणा आणणे आवश्यक आहे. ही बाब विचारात घेऊन, ज्या ज्या प्रशासकीय विभागांनी ज्या पदांसाठी विभागीय परीक्षा नियम बनविले आहेत, त्या सर्व विभागीय परीक्षांमधील सामाईक बाबींसाठी एक समान धोरण तयार करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सदर शासन निर्णयाद्वारे, प्रशासकीय विभागांमार्फत ज्या पदांसाठी विभागीय परीक्षा आयोजित करण्यात येतात, अशा सर्व विभागीय परीक्षांसंदर्भातील सामाईक बाबींचे धोरण निश्चित करण्यात येत आहे. सदर धोरण हे केवळ राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांनाच लागू राहील. हे धोरण जिल्हा परिषदा/नगरपालिका/महानगरपालिका/शासनाच्या अधिपत्याखालील मंडळे, महामंडळे,

(अ) विभागीय परीक्षासंदर्भातील सामाईक बाबींचे धोरण :-

(I) संबंधित पदावर कायम करण्यासाठी घेण्यात येणारी विभागीय परीक्षा (उदा. सेवाप्रवेशोत्तर परीक्षा) -

१) परीक्षेला बसण्याची पात्रता- संबंधित पदावर वैध मार्गाने नामनिर्देशनाने नियुक्त झालेली व्यक्ती तसेच संबंधित पदावर पदोन्नतीद्वारे पदस्थापना झालेली व्यक्ती, विभागीय परीक्षेस बसण्यास पात्र राहिल.

टीप:- वैध मार्ग म्हणजे सेवा प्रवेश नियमामध्ये नमूद केलेल्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग अथवा निवड समिती मार्फत सरळसेवेने निवड झालेली अथवा शासनाच्या धोरणाद्वारे थेट नियुक्त झालेली व्यक्ती.

२) विभागीय परीक्षेचा उद्देश - शासकीय कर्मचार्यास संबंधित शासकीय कामकाजाचे ज्ञान प्राप्त झाले आहे किंवा कसे या बाबीची पडताळणी करण्यासाठी विभागीय परीक्षा आयोजित करण्यात येते. सबब, विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य आहे.

३) परीक्षेला बसण्याकरिता संधी-

(३.१) संधी- संधी म्हणजे संबंधित प्रशासकीय विभागाने आयोजित केलेली विभागीय परीक्षा ही या परीक्षेला बसण्यासाठी उमेदवारांना देण्यात आलेली संधी असेल.

सबब, प्रशासकीय विभागामार्फत आयोजित होणारी परीक्षा हीच संधी म्हणून गणण्यात येणार असल्यामुळे, परीक्षेला बसण्यास पात्र असूनही जर उमेदवाराने परीक्षेचा अर्ज सादर केला नाही किंवा परीक्षेचा अर्ज सादर करूनही परीक्षेस उपस्थित राहिला नाही, तरीही त्या वर्षी आयोजित झालेली परीक्षा ही संबंधित उमेदवारास देण्यात आलेली एक संधी म्हणून गणण्यात येईल.

(३.२) संधीची संख्या - शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर नियुक्तीच्या दिनांकापासून (सरळसेवा अथवा पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती) एकूण ३ संधींमध्ये परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल.

तथापि, ज्या पदांना परिवीक्षा कालावधी लागू आहे, अशा पदावरील अधिकारी / कर्मचारी यांना सदर परीक्षा परिवीक्षा कालावधीमध्येच उत्तीर्ण होणे आवश्यक राहिल.

(३.३) संधीची गणना- शासकीय सेवेत ज्या दिनांकास संबंधित पदावर कर्मचारी रुजू होईल (सरळसेवा अथवा पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती आदेशानुसार) त्या रुजू दिनांकानंतर प्रथम ज्या वेळी विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरू होईल, त्या विभागीय परीक्षेचे आयोजन ही संबंधित शासकीय कर्मचार्याची पहिली संधी म्हणून गणण्यात येईल. तसेच त्यानंतर अनुक्रमे आयोजित होणाऱ्या पुढील दोन परीक्षा या पुढील दुसरी व तिसरी संधी म्हणून गणण्यात येईल.

त्यामुळे, शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर शासकीय कर्मचारी ज्या दिनांकास रुजू होईल, त्या दिनांकापूर्वी जर त्या कॅलेंडर वर्षामधील विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याचा दिनांक समाप्त झाला असेल तर संबंधित शासकीय कर्मचारी सदर परीक्षेस बसू शकत नसल्यामुळे सदर आयोजित होणारी परीक्षा ही संधी म्हणून गणण्यात येणार नाही.

(३.४) विहित संधीत परीक्षा उत्तीर्ण न झाल्यास होणारे परिणाम- संबंधित पदावर कायम होण्यासाठीची विभागीय परीक्षा अ.क्र. ३.२ मध्ये नमूद केल्यानुसार विहित संधीत उत्तीर्ण न झाल्यास, संबंधिताची वेतनवाढ रोखण्यात येईल. तसेच संबंधित कर्मचारी ज्या वेळी सदर परीक्षा उत्तीर्ण होईल अथवा परीक्षा उत्तीर्ण होण्यातून सूट प्राप्त होईल त्यानंतर त्याला वेतनवाढ अनुज्ञेय राहील. मात्र पुढील सर्व वेतनवाढी या, जणू काही वेतनवाढ रोखण्यात आली नव्हती असे समजून देय होतील. तथापि, थकबाकीची रक्कम अनुज्ञेय नसेल.

परंतु, गट-अ व गट-ब या राजपत्रित पदांवर थेट नियुक्त होणाऱ्या अधिकाऱ्यांना परिवीक्षा धोरणानुसार परिवीक्षाधीन कालावधीतच सदर विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे क्रमप्राप्त आहे अन्यथा त्यांना सेवेमधून काढण्यात येईल. तसेच गट-क मधील ज्या पदांना सेवाप्रवेश नियमाद्वारे परिवीक्षाधीन कालावधी लागू केला आहे अशा सर्व अधिकारी व कर्मचारी यांना परिवीक्षाधीन कालावधीतच सदर विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे क्रमप्राप्त आहे. अन्यथा त्यांना सेवेमधून काढण्यात येईल.

(३.५) परीक्षेला बसण्याची अनुज्ञेयता- शासकीय कर्मचाऱ्याने संबंधित पदावर कायम होण्यासाठी असलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य असल्यामुळे, परीक्षा उत्तीर्ण होईपर्यंत या परीक्षेस कितीही वेळा बसता येईल.

परंतु, गट-अ व गट-ब या राजपत्रित पदांना परिवीक्षाधीन कालावधी लागू असल्यामुळे त्यांनी सदर विभागीय परीक्षा परिवीक्षाधीन कालावधीमध्येच उत्तीर्ण होणे क्रमप्राप्त आहे. त्यांना परीक्षेला बसण्याची अमर्याद संधी मिळणार नाही. तसेच गट-क च्या ज्या पदांना सेवाप्रवेश नियमाद्वारे परिवीक्षाधीन कालावधीची विवक्षितपणे तरतूद करण्यात आलेली आहे अशा पदांनाही विभागीय परीक्षा परिवीक्षाधीन कालावधीमध्येच उत्तीर्ण होणे क्रमप्राप्त आहे. त्यांना परीक्षेला बसण्याची अमर्याद संधी मिळणार नाही.

४) परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट - संदर्भ क्र.१ येथील दि.१ मार्च २०१८ च्या शासन निर्णयानुसार, सदर परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांना वयाची ५० वर्षे पूर्ण झाल्याच्या दिनांकास सूट अनुज्ञेय राहील.

टीप- प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्याकडील तांत्रिक स्वरूपाचे कामकाज हाताळणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून वयोमर्यादेची सूट न देण्याबाबत जाणीवपूर्वक निर्णय घेऊन त्यानुसार त्यांच्या विभागीय परीक्षा नियमामध्ये परीक्षेतून सूट देण्याबाबतची कोणती तरतूद विवक्षितपणे नमूद केली नसेल तर त्यांच्यासाठी सदर परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासूनची सूट लागू राहणार नाही.

५) परीक्षेचे आयोजन प्रशासकीय विभागांच्या स्तरावरून करणे - प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या विभागीय परीक्षांचे आयोजन संदर्भ क्र.(२) येथील दिनांक २२ सप्टेंबर, २०२० च्या परिपत्रकानुसार प्रशासकीय विभागाच्या स्तरावरून करावे.

६) परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी परीक्षेतील किमान गुणांबाबतचे मानक- विभागीय परीक्षेच्या अभ्यासक्रमामध्ये नमूद केलेल्या सर्व विषयांमध्ये उत्तीर्ण होण्यासाठी, उमेदवारास प्रत्येक विषयात किमान ५० टक्के गुण प्राप्त करणे आवश्यक राहील.

- ७) परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दिनांक - विभागीय परीक्षेच्या शेवटच्या पेपर नंतरच्या लगतच्या दुसऱ्या दिवसाचा दिनांक हा परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दिनांक समजण्यात यावा.
- ८) परीक्षा विहीत संधीत उत्तीर्ण झाली नाही म्हणून रोखलेली वेतनवाढ अदा करण्याचा दिनांक- वेतनवाढ रोखलेला उमेदवार त्यानंतर झालेल्या ज्या परीक्षेत उत्तीर्ण होतो, त्या परीक्षेच्या शेवटच्या पेपरच्या दुसऱ्या दिवसाचा दिनांक हा परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याचा दिनांक असल्यामुळे, सदर दिनांकानंतर येणाऱ्या जानेवारी/जुलै महिन्यात त्याची रोखलेली वेतनवाढ अदा करण्यात यावी.

II. वरिष्ठ पदावर पदोन्नती देण्यासाठीची पात्रता परीक्षा-

- १) परीक्षेला बसण्याची पात्रता- संबंधित पदावर वैध मार्गाने नामनिर्देशनाने नियुक्त झालेली व्यक्ती तसेच संबंधित पदावर पदोन्नतीद्वारे पदस्थापना झालेली व्यक्ती, विभागीय परीक्षेस बसण्यास पात्र राहिल.

टीप:- वैध मार्ग म्हणजे सेवा प्रवेश नियमामध्ये नमूद केलेल्या तरतुदीनुसार महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग अथवा निवड समिती मार्फत सरळसेवेने निवड झालेली अथवा शासनाच्या धोरणाद्वारे थेट नियुक्त झालेली व्यक्ती

- २) विभागीय परीक्षेचा उद्देश - वरिष्ठ पदावर पदोन्नती देण्यापूर्वी, वरिष्ठ पदावर काम करण्यासाठीची क्षमता तपासण्यासाठी सदर परीक्षा आयोजित करण्यात येते. त्यामुळे पदोन्नती देण्यासाठी सदर विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे अनिवार्य राहिल.

- ३) परीक्षेसाठी प्रथम केव्हा अर्ज सादर करावा यासाठीचा निकष

१	नियुक्तीच्या पदावर कायम होण्यासाठीची विभागीय परीक्षा नसल्यास -	शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर ज्या दिनांकास कर्मचारी रुजू होईल (सरळसेवा अथवा पदोन्नतीद्वारे नियुक्ती आदेशानुसार) त्या रुजू दिनांकानंतर, प्रथम ज्या दिनांकास पदोन्नतीसाठीच्या विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरू होईल त्यावेळी संबंधित उमेदवार सदर परीक्षेस अर्ज सादर करू शकेल.
२	कार्यरत पदावर कायम होण्यासाठीची विभागीय परीक्षा असल्यास -	शासकीय सेवेतील संबंधित पदावर कायम होण्यासाठीची विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याच्या दिनांकानंतर, प्रथम ज्या दिनांकास पदोन्नतीसाठीच्या विभागीय परीक्षेसाठीचा अर्ज सादर करण्याची कार्यवाही सुरू होईल त्यावेळी संबंधित उमेदवार सदर परीक्षेस अर्ज सादर करू शकेल.

- ४) परीक्षेला बसण्याकरिता संधी - सदर परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याशिवाय संबंधित शासकीय अधिकारी/कर्मचारी हे वरिष्ठ पदावर पदोन्नतीसाठी पात्र ठरणार नसल्यामुळे, सदर विभागीय परीक्षेसाठी ठराविक संधीची संख्या निश्चित करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. सबब, सदर विभागीय परीक्षेसाठी संधीची कोणतीही मर्यादा निश्चित करण्यात येत नाही.

- ५) परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट - संदर्भ क्र.१ येथील दि.१ मार्च २०१८ च्या शासन निर्णयानुसार, कर्मचाऱ्याने सध्याच्या पदावर किमान १५ वर्षे सेवा पूर्ण केल्याचा दिनांक किंवा त्यांच्या वयाची ५० वर्षे पूर्ण झाल्याचा दिनांक यापैकी जे नंतर घडेल त्यानंतरच्या लगतच्या दिनांकास त्याला सदर परीक्षा उत्तीर्ण होण्यापासून सूट अनुज्ञेय राहिल.
- ६) परीक्षेचे आयोजन प्रशासकीय विभागांच्या स्तरावरून करणे - सर्व प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या विभागीय परीक्षांचे आयोजन संदर्भ क्र.(२) येथील दिनांक २२ सप्टेंबर, २०२० च्या परिपत्रकानुसार प्रशासकीय विभागाच्या स्तरावर करावे.
- ७) परीक्षा उत्तीर्ण होण्यासाठी परीक्षेतील किमान गुणांबाबतचे मानक- विभागीय परीक्षेच्या अभ्यासक्रमामध्ये नमूद केलेल्या प्रत्येक विषयामध्ये उत्तीर्ण होण्यासाठी, उमेदवारास प्रत्येक विषयात किमान ५० टक्के गुण प्राप्त करणे आवश्यक राहिल.
- ८) परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दिनांक - विभागीय परीक्षेच्या शेवटच्या पेपर नंतरच्या लगतच्या दुसऱ्या दिवसाचा दिनांक हा परीक्षा उत्तीर्ण होण्याचा दिनांक समजण्यात यावा.

(ब) प्रशासकीय विभागांच्या स्तरावर करावयाची कार्यवाही :-

उपरोक्त नमूद सामाईक बाबी वगळून प्रत्येक प्रशासकीय विभागाने त्यांच्या स्तरावर संबंधित पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या विचारात घेऊन यापुढे विभागीय परीक्षा नियमाच्या अनुषंगाने खालील बाबींच्या संदर्भात त्यांच्या स्तरावर निर्णय घ्यावा.

- परीक्षेचे वेळापत्रक ठरविणे- परीक्षेचे आयोजन वर्षातून किती वेळा करावे व कोणत्या महिन्यामध्ये करावे याबाबतचे वेळापत्रक निश्चित करणे.
- परीक्षेचे प्रशिक्षण देणे- परीक्षेसाठी आवश्यक प्रशिक्षणाचा कालावधी निश्चित करणे.
- परीक्षेचा अभ्यासक्रम ठरविणे- परीक्षेसाठी एकूण विषयसंख्या व त्यासाठीचे एकूण गुण व कालावधी हे प्रशासकीय विभागामार्फत ठरविण्यात यावेत. तसेच परीक्षा पुस्तकांसह अथवा पुस्तकांशिवाय असणार आहे ही बाबही प्रशासकीय विभागांनी निश्चित करावी

तथापि, राज्य माहिती आयोगाच्या सन २०१२ च्या अहवालातील शिफारशीनुसार तसेच राष्ट्रीय आपदा प्रबंधन प्रतिबंध प्राधिकरण, गृह मंत्रालय, भारत सरकार, यांनी दि. ३० मार्च, २०१७ च्या अर्धशासकीय पत्राद्वारे दिलेल्या सुचनेनुसार पुढील विषयांचा वरिष्ठ पदावर पदोन्नती देण्यासाठीच्या पात्रता परीक्षेच्या अभ्यासक्रमात समावेश करावा.

अ) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५

ब) महाराष्ट्र सार्वजनिक अभिलेख अधिनियम, २००५

क) महाराष्ट्र शासकीय कामकाजात विलंब करणेस प्रतिबंध करण्याचा अधिनियम, २००५ चे प्रकरण क्रमांक ३.

ड) "आपत्ती व्यवस्थापन".

(क) समायोजनाने नियुक्त होणाऱ्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांच्या विभागीय परीक्षेसंदर्भात :-

शासनाची एखादी योजना पूर्ण झाल्यामुळे, पदांच्या आढाव्याअंती अथवा अन्य कारणांमुळे ज्यावेळी कार्यरत असणारे शासकीय कर्मचारी अतिरिक्त ठरतात, अशा अतिरिक्त ठरलेल्या शासकीय कर्मचाऱ्यांची ज्यावेळी अन्य विभागात समायोजनाने नियुक्ती करण्यात

येते व समायोजनाने नियुक्ती केलेल्या पदासाठी विभागीय परीक्षा नियम लागू असल्यास, अशा समायोजन झालेल्या कर्मचाऱ्यांना विभागीय परीक्षा कशाप्रकारे लागू करावी अथवा त्यामध्ये सूट द्यावी. याबाबतचा निर्णय संबंधित प्रशासकीय विभागांनी सामान्य प्रशासन विभागाच्या मान्यतेने घ्यावा.

(ड) धोरण अंमलबजावणीबाबतची कार्यपद्धती :-

विभागीय परीक्षेच्या सामाईक बाबींचे धोरण हे सदर शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून लागू होईल.

तथापि, सदर धोरणातील अ.क्र. अ (I) (४) व अ (II) (५) येथील तरतूद ही, संदर्भाधिन क्र. १ येथील दि.१ मार्च २०१८ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार अंतर्भुत केले असल्यामुळे, सदर तरतूद ही त्या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून म्हणजेच दि.१ मार्च २०१८ पासून लागू होईल.

(इ) प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या प्रचलित विभागीय परीक्षा नियमांचा आढावा घेऊन धोरणाच्या अनुषंगाने विभागीय परीक्षा नियमांचे नवीन आदेश निर्गमित करणे :-

प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या विभागीय परीक्षा नियमांमध्ये या आदेशातील सुचनेनुसार सुधारणा करणे आवश्यक असल्यामुळे, त्यांनी त्यांचे विभागीय परीक्षा नियम सुधारीत करण्यासाठी आढावा घेऊन सुधारीत परीक्षा नियमांचे प्रारूप, या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून सहा महिन्यांच्या आत, या विभागाच्या मान्यतेस्तव सादर करावे.

तसेच, प्रशासकीय विभागांचे सुधारीत आदेश निर्गमित होईपर्यंत, प्रशासकीय विभागांमार्फत आयोजित होणाऱ्या विभागीय परीक्षांना, सदर शासन निर्णयातील विभागीय परीक्षेच्या सामाईक बाबींच्या तरतूदी लागू राहतील.

त्याचप्रमाणे, प्रशासकीय विभागांच्या प्रचलित परीक्षा नियमांतील तरतुदीनुसार, सदर शासन निर्णयाच्या दिनांकापूर्वी, जी कार्यवाही करण्यात आलेली आहे, त्यावर या शासन निर्णयातील विभागीय परीक्षा नियमाच्या धोरणातील तरतुदीमुळे कोणताही परिणाम होणार नाही.

प्रशासकीय विभागांनी परीक्षा नियमांचे प्रारूप सादर करताना खालील बाबी विचारात घेण्यात याव्यात.

- (१) संक्षिप्त नाव व प्रारंभ - सदर बाब नमूद करताना विभागीय परीक्षा कोणत्या प्रयोजनास्तव आयोजित करण्यात येत आहे, कोणत्या पदासाठी (पदाच्या गटासह) ही बाब सुस्पष्टपणे नमूद करावी.
- (२) व्याख्या- नियमामधील महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची व्याख्या वगळण्यात यावी व इतर आवश्यक व्याख्या नमूद करण्यात याव्यात.
- (३) या शासन निर्णयातील अ.क्र.(ब) नुसार प्रशासकीय विभागांच्या स्तरावर करावयाची कार्यवाहीतील सर्व बाबींसंदर्भात नियमामध्ये योग्य ती तरतूद समाविष्ट करावी.
- (४) या शासन निर्णयाद्वारे सर्व विभागीय परीक्षांसाठीच्या सामाईक बाबींचे धोरण निश्चित करण्यात आले असल्यामुळे प्रारूप नियमामध्ये पुढीलप्रमाणे एक नियम समाविष्ट करण्यात यावा.

“सामान्य प्रशासन विभागाच्या क्र.संकीर्ण २०२३/प्र.क्र.१६/का.१७, दिनांक ३१ मार्च, २०२१ च्या शासन निर्णयाद्वारे विभागीय परीक्षांच्या सामाईक बाबींसंदर्भात निश्चित केलेल्या धोरणातील तरतूदी तसेच त्यामध्ये सामान्य प्रशासन विभागामार्फत वेळोवेळी करण्यात येणारे बदल हे या परीक्षा नियमासाठी लागू राहतील.”

मुद्दा क्र. (इ) बाबतची टीप - प्रसंगत: असे नमूद करण्यात येते की, या सामाईक धोरणातील तरतूदीनुसार विभागीय परीक्षा विहीत संधीत उत्तीर्ण न झाल्याचा परिणाम केवळ वेतनवाढीवर होत आहे. विभागीय परीक्षांच्या नियमामध्ये, परीक्षा विहीत संधीत उत्तीर्ण न झाल्यास होणाऱ्या परिणामांमध्ये वेतनवाढ रोखणे यासह अथवा याऐवजी इतर काही परिणाम नमूद केले असल्यास, सुधारीत तरतूदीमुळे इतर परिणाम बंद होत असल्याने त्यात काही प्रशासकीय अडचणी उद्भवत असतील तर, त्यात सुधारणा करण्याची योग्य ती कार्यप्रणाली नमूद करून त्यास सामान्य प्रशासन विभागाची मान्यता घेण्यात यावी.

(ई) अन्य प्रयोजनासाठी विभागीय परीक्षांचे आयोजन करण्यात येत असल्यास :-

प्रशासकीय विभागांच्या विभागीय परीक्षा, सदर शासन निर्णयामध्ये नमूद केलेल्या प्रयोजना व्यतिरिक्त अन्य प्रयोजनासाठी आयोजित करण्यात येत असल्यास, संबंधित विभागीय परीक्षांमध्ये या धोरणाच्या अनुषंगाने सुधारणा करण्याचा प्रस्ताव देखील सामान्य प्रशासन विभागाच्या मान्यतेस्तव सादर करावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०३३११७२७३७९००७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Geeta Rahul
Kulkarni

Digitally signed by Geeta Rahul Kulkarni
DN: cn=, o=Government Of Maharashtra, ou=General Administration
Department, postalCode=400001, st=Maharashtra,
2.5.4.20=8173031740001, serialNumber=199444477, c=IN
75 10 10 93
serialNumber=206740430427202007, o=19944447740001, ou=General Administration,
41772070506384, cn=Geeta Rahul Kulkarni
Date: 2021.04.23 11:48:39 +05'30'

(गीता कुलकर्णी)

उप सचिव (सेवा), महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १ मा. राज्यपालांचे सचिव, मलबार हील, मुंबई,
- २ मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
- ३ मा. मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
- ४ मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, विधान भवन, मुंबई
- ५ सर्व मा. विधानमंडळ सदस्य,
- ६ मा. मुख्य सचिव, यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक,
- ७ सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/ सचिव,
- ८ सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई (पत्राने),
- ९ प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय (विधानसभा), मुंबई,
- १० सचिव, महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय, (विधान परिषद), मुंबई,

- ११ सचिव, राज्य मुख्य माहिती आयुक्त यांचे कार्यालय, नवीन प्रशासकीय भवन, मुंबई,
- १२ महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई,
- १३ महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-१/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर,
- १४ अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- १५ निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- १६ मुख्य लेखा परीक्षक (निवासी लेखे), कोकण भवन, नवी मुंबई,
- १७ महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मुंबई,
- १८ सर्व प्रशासकीय विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख / कार्यालय प्रमुख, (संबंधित विभागामार्फत),
- १९ सामान्य प्रशासन विभाग, सेवा उपशाखेमधील सर्व सह सचिव/उप सचिव
- २० निवडनस्ती (कार्यासन-१७).

परिशिष्ट - ब

(राज्यकर निरिक्षक भाग-१ व भाग-२ विभागीय परीक्षा-२०२५ साठीच्या आवेदनपत्राचा नमुना)

(राज्यकर निरिक्षक भाग-१ साठी/ भाग-२ साठी)

१. आवेदकाचे संपूर्ण नांव (आडनांव प्रथम) :-
(विवाहीत स्त्री कर्मचारी असल्यास -
विवाहानंतरचे नांव व विवाहापूर्वीचे नांव)
इंग्रजी/मराठी दोन्ही भाषेमध्ये.
स्वतःचा मोबाईल क्रमांक व कार्यालयाचा दुरध्वनी :-
२. आवेदकाचे पदनाम
३. सध्याचे कार्यरत असलेले कार्यालय :-
४. सद्याच्या पदावरील नियुक्ती /पदोन्नतीचा दिनांक :-
५. सद्याच्या पदावरील नियुक्तीचे माध्यम :-
(लोकसेवा आयोग/सेवायोजन/निवड/अनुकंपा
तत्वावर अथवा इतर ते नमूद करावे)
६. सेवा नियमित करण्यात आलेल्या आदेशाचा क्र. :-
व दिनांक
७. ज्या परीक्षेस बसावयाचे आहे त्या परीक्षेचे नाव :-
८. आतापर्यंत उपभोगलेल्या परीक्षेच्या संधी :-
(परीक्षेचे वर्ष/महिना यांचा उल्लेख करावा)
९. सूट मिळालेले विषय/परीक्षेचे वर्ष/महिना :-
(गुणपत्रिकेची सत्यप्रत सोबत जोडावी)
१०. सूट घेण्याची इच्छा आहे काय ? :-
(यापूर्वी परीक्षेस बसून सूट मिळालेल्या विषयात)
११. लिपिक/कर सहायक विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण :-
झाल्याचे वर्ष (राज्यकर निरिक्षक भाग-१ साठी
बसण्यास)

१२. राज्यकर निरिक्षक भाग-१ ची विभागीय परीक्षा :-
उत्तीर्ण झाल्याचे वर्ष (राज्यकर निरिक्षक भाग-२
साठी बसण्यास)

१३. परीक्षापुर्व प्रशिक्षण यापुर्वी झाले आहे काय ? :-

वर नमूद केलेली माहिती खरी असून मला परीक्षेच्या परिपत्रकाच्या अधीन राहून सन २०२४ च्या विभागीय परीक्षेस बसण्याची अनुमती द्यावी, ही विनंती.

ठिकाण :-

अर्जदाराची स्वाक्षरी :-

दिनांक :-

अर्जदाराच्या कार्यालयाने भरावयाचे

प्रमाणित करण्यात येते की, उपरोक्त बाब क्रमांक १ ते १० मध्ये अर्जदाराने नमूद केलेली माहिती अर्जदाराच्या मूळ सेवापुस्तकावरून पडताळून पाहिली असून ती अचूक असल्याचे आढळून आले.

ठिकाण :-----

दिनांक :-----

कार्यालय प्रमुखांची स्वाक्षरी / हुद्दा

आवेदनपत्र भरण्यासंबंधी उमेदवारांना सूचना :-

१. प्रत्येक मुद्यासमोरील माहिती स्पष्ट व सुवाच्च अक्षरात लिहावी.
२. नवीन नियमाप्रमाणे घेण्यात आलेल्या विभागीय परीक्षेस सूट मिळालेल्या विषयांची माहिती रकाना क्र. ९ व १० मध्ये स्पष्ट नमूद करावी. मिळालेल्या सूटीचा फायदा घेण्याची इच्छा असल्यास ज्या परीक्षेस सूट मिळावी त्या परीक्षेची गुणपत्रिका (सत्यप्रत) सोबत जोडावी.
३. विभागीय परीक्षेस विहित केलेल्या परीक्षापूर्व प्रशिक्षणाचा फायदा घेतलेला असल्यास त्या बाबतची माहिती रकाना क्र. १३ मध्ये नमूद करावी.

परिशिष्ट - क

विवरणपत्र क्रमांक -१

माहे डिसेंबर - २०२५ च्या राज्यकर निरिक्षक भाग-१ विभागीय परीक्षेस बसू इच्छिणा-या परीक्षार्थ्यांची माहिती.

अ.क्र.	परीक्षार्थ्यांचे नांव	धारण केलेल पद	नियुक्तीचा दिनांक	लिपिक / कर सहायक विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याचे वर्ष (स्वेच्छेने बसणा-या परीक्षार्थ्याबाबत)	परीक्षेस बसणे बंधनकाराक असल्यास फक्त सरळसेवा प्रवेशित राज्यकर निरिक्षकांच्या बाबत आतापर्यंत उपभोगलेल्या एकूण संधी/परीक्षेचे वर्ष)	परीक्षेतील अनुपस्थिती / न गमावलेली संधी म्हणून करण्यात आली आहे काय? असल्यास कोणत्या वर्षी व कोणत्या पत्रान्वये	एखाद्या विषयात सूट मिळाली आहे काय? असल्यास कोणत्या विषयात? सोबत त्या परीक्षेची गुणपत्रिका जोडली आहे काय?	विभागीय परीक्षेच्या नियमानुसार परीक्षेस बसण्यास पात्र आहे काय?
१	२	३	४	५	६	७	८	

वरील माहिती संबंधितांच्या सेवापुस्तकावरून प्रत्यक्ष पडताळणी करण्यात आली आहे आणि सदर माहिती अचूक आहे असे प्रमाणित करण्यात येत आहे.

टिकाण : _____

दिनांक : _____

कार्यालय प्रमुखांची स्वाक्षरी / हुद्दा

परिशिष्ट - क

विवरणपत्र क्रमांक -२

माहे डिसेंबर - २०२५ च्या राज्यकर निरीक्षक भाग-२ विभागीय परीक्षेस बसू इच्छिणा-या परीक्षार्थ्यांची माहिती.

अ.क्र.	परीक्षार्थ्याचे नांव	धारण केलेल पद	राज्यकर निरीक्षक पदी नियुक्ती / पदोन्नतीचा दिनांक	परीक्षेच्या आतापर्यंत उपभोगलेल्या एकूण संधी / परीक्षेचे वर्ष/महिना	परीक्षेतील अनुपस्थिती / न गमावलेली संधी म्हणून करण्यात आली आहे काय? असल्यास कोणत्या वर्षी व कोणत्या पत्रान्वये	एखाद्या विषयात सूट मिळाली आहे काय? असल्यास कोणत्या वर्षी व कोणत्या विषयात? सोबत त्या परीक्षेची गुणपत्रिका जोडली आहे काय?	विभागीय परीक्षेच्या नियमानुसार परीक्षेस बसण्यास पात्र आहे काय?
१	२	३	४	५	६	७	८

वरील माहिती संबंधितांच्या सेवापुस्तकावरून प्रत्यक्ष पडताळणी करण्यात आली आहे आणि सदर माहिती अचूक आहे असे प्रमाणित करण्यात येत आहे.

ठिकाण : _____

दिनांक : _____

कार्यालय प्रमुखांची स्वाक्षरी / हुद्दा

जोडपत्र-4

राज्यकर निरीक्षक भाग-१ व २ विभागीय परीक्षेत मागील परीक्षेत उत्तीर्ण होऊन सूट मिळालेले विषय व परीक्षेला बसावयाचे विषय यांचा तपशील											
अ क्र	उमेदवाराचे नाव	धारण केलेले पद	कार्यालय/ विभाग	राज्यकर निरीक्षक विभागीय परीक्षेच्या आतापर्यंत उपभोगलेल्या एकूण संधी	राज्यकर निरीक्षक पदावरील नियुक्तीचा दिनांक	परीक्षेस पात्र असलेल्या विषयासमोरील रकान्यात "पात्र" असे नमूद करावे व मागील परीक्षेत उत्तीर्ण होऊन सूट मिळालेली असलेल्या विषयाच्या रकान्यात "सूट" असे नमूद करावे.					
						राज्यकर निरीक्षक भाग-१			राज्यकर निरीक्षक भाग-२		
						पेपर क्र.१	पेपर क्र.२	पेपर क्र.३	पेपर क्र.४	पेपर क्र.५	पेपर क्र.६
						विभागाकडून करण्यात येणारे कायदे आणि नियम	महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम	संगणक व विभागाने अंगीकृत केलेली ऑटोमेशन पद्धती- Theory and Practical	वाणिज्य लेखे आणि वाणिज्य संघटन	मुल्यवर्धित कर कायद्याच्या कार्यपद्धतीचे नियम पुस्तिका	वाणिज्य व न्यायालयीन बाबी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

- टीप : १. मागील परीक्षेत उत्तीर्ण होऊन एखाद्या विषयात/विषय समुहात सूट मिळाली असल्यास त्या विषयाच्या परीक्षेत पुन्हा बसता येणार नाही.
 २. आपण सादर केलेली माहिती आस्थापना अधिका-यांनी सादर केलेल्या माहितीशी पडताळण्यात येईल.
 ३. सदरचे परिशिष्ट - ड हे परीक्षार्थ्याने परीक्षेच्या दिवशी परीक्षाकेंद्रावर समावेक्षकाकडे जमा करावयाचे आहे.

उमेदवाराची सही :
 उमेदवाराचे नाव :
 आसन क्रमांक :